

A KÖRNYEZETI NEVELÉS MINT A JÖVŐ ANTIPELAGÓGIÁJA

HuCER 2021 - Környezetpedagógia szekció előadás

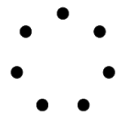
Szócs Levente Álmos^{1,2}, Varga Attila²

¹Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Neveléstudományi
Doktori iskola, Budapest

**s9di22@gmail.com*

²Eötvös Loránd Tudományegyetem, Pedagógiai és Pszichológiai Kar, Ember-Környezet
Tranzakció Intézet, Budapest

**varga.attila@ppk.elte.hu*

elte | ppk

Eötvös Loránd University
Faculty of Education and Psychology

Az előadás létrejöttét az ELTE Tématerületi Kiválósági
Program 2020 –Intézményi Kiválósági Alprogram –
TKP2020-IKA-05 támogatta

Gondolatébresztő

- ▶ Miként értelmezzük, hogyan értelmezhetjük az oktatást?
 - ▶ Folyamatosan változik és az elemei statikusak?
vagy
 - ▶ Statikus de az elemei folyamatosan változnak?
- ▶ Hova illeszkedik a környezeti nevelés?
-> és hova az antipedagógia?

A kettő összekapcsolódik?

Forrás: <https://sanodornature.hu/kornyezeti-neveles-mar-kisgyermekkortol-fontos/>

Az antipedagógiáról

▶ XX. Század második felétől meghatározóvá váló narratívák

- ▶ Leírhatóság és megismerhetőség megkérdőjelezése

(Buji, 2009)

- ▶ Értelem- és létbizonytalanság

(Fukayama, 1992; Horgan, 1999; Rifkin, 1995)

▶ Radikális változásokat jelentő új irány

- ▶ „a nevelés ott lesz elrontva, hogy elkezdődik”

(Zrinszky, 1997)

- ▶ Tudás konstruálódása önálló felfedezésen külső kényszer és erőszakos hatás nélkül

(Zrinszky, 1997)

- ▶ A múltba ragadás, azaz a jövőre való felkészítés lehetetlensége

(Ballauf, 1983)

- ▶ Az oktatás fenntartja és tovább örökíti a társadalmi hierarchiarendszeret -> ez szembe megy az oktatás valódi értelmével

(Mihály, 2010)

Forrás: <https://www.portfolio.hu/uzlet/20210125/a-vegzos-kozepiskolasok-digitalis-oktatasanak-felfuggeszteset-keri-a-nemzeti-ifjusagi-tanacs-466692>

Az antipedagógiai gondolatok a környezeti nevelésben

- ▶ Kapcsolódás: Az önálló felfedezések fontossága
 - > a tanuló a saját maga által konstruált megállapításait, a saját tapasztalataira alapozva tudja beépíteni
(Zimmermann, 1996; Mihályi, 2005)
- ▶ Kapcsolódás: társadalmi hierarchiarendszerek újratermelésének eltörlése
 - > környezeti nevelésénél nem nyíltan, de mindenki egyaránt részese a jövő építésének
(Varga, 2004; Lyotard, 1993)
- ▶ Kapcsolódás: nincs különbség a nevelésben résztvevők között
 - > gyermek a középpontban

Az antipedagógiai gondolatok a környezeti nevelésben

- ▶ **Eltérés: A nevelés kiteljesedése a jövőben**

 - > A környezeti nevelés esetében csak ott *(Robottom és Hart, 1998)*

 - Az antipedagógia esetében a jövő értelmezhetetlen *(Lyotard, 1993)*

- ▶ **Eltérés: Elkerülhetetlen külső irányító tényező szerepének felvállalása**

 - > szükségszerűen kialakuló nevelő-nevelt viszonyrendszer *(Bábosik, 1999)*.

 - Antipedagógia szerint elfogadhatatlan „szerepeket” erőltetni tanulókra. *(Zrinszky, 1997)*

Dilemmák

- ▶ Mennyire lehetünk biztosak abban, hogy az általunk jónak tartott magatartásformák valóban egy jobb jövőhöz vezetnek (lásd: pl. Jevons paradoxon és az elővigyázatosság elve)?
- ▶ Biztos, hogy a múltból származó összes értékünk a jövőben is megállja a helyét?
- ▶ Ha változhatnak az értékeink, elvárhatjuk-e a diákjainktól, hogy a mi értékeinket fogadják el?
- ▶ Hogyan nevelhetünk-e a jelenben egy ismeretlen jövőért?
- ▶ Hogyan legyünk hitelesek egy bizonytalan világban?

Forrás: <https://hu.depositphotos.com/stock-photos/environmental-education.html>

Irodalmak

- ▶ Ballauf, Th. (1983): *Pädagogik als Bildungsphilosophie*. Fernuniversität, Hagen.
- ▶ Buji F. (2009): Isten halálától az ember haláláig. Az értelem posztmodern önfeláldozása. *Ökotáj*, 41-42. sz., 10-31.
- ▶ Fukuyama, F. (1992): *The End of History and the Last Men*. Free Press.
- ▶ Horgan J. (1999): *The End of Science*. Basic Books, New York.
- ▶ Lyotard, J.-F. (1993): A posztmodern állapot. In: Hévízi Ottó, Kardos András, Bujalos Itsván (szerk.): *A posztmodern állapot. Jürgen Habermas, Jean-Francois Lyotard, Richard Rorty tanulmányai*. Századvég Kiadó, Budapest.
- ▶ Mihály I. (2005): *Az oktatás alkonya? Vagy a nevelés vége? Új Pedagógiai Szemle*, 55. 11. sz., 71-77.
- ▶ Rifkin J. (1995): *The End of Work*. Tarcher, New York.
- ▶ Robottom, I. és Hart, P. (1998): Behaviorizmus + individualizmus = környezeti nevelés? *Cédrus*, 6-8. sz.
- ▶ Varga A. (2004): A környezeti nevelés pedagógiai, pszichológiai alapjai. ELTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest.
- ▶ Zimmermann, L. K. (1996): Knowledge, Affect, and the Environment: 15 Years of Research (1979-1993). *The Journal of Environmental Education*, 27. 3. sz., 41-44.
- ▶ Zrinszky L. (2006): Támadások a pedagógia ellen. In: *Pedagógiák az ezredfordulón*. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest.

The background features abstract, overlapping geometric shapes in various shades of blue, ranging from light sky blue to deep navy blue. The shapes are primarily triangles and polygons, creating a dynamic, layered effect. The central area is white, providing a clean space for the text.

Köszönjük a figyelmet!

szocs.levente@ppk.elte.hu